

Quickscan flora en fauna aan het perceel naast de Krommeweg 20 te Hendrik-Ido-Ambacht

Juni 2019

P19-075/W1642

Auteur: S. Hagedoorn

Natuur-Wetenschappelijk Centrum

078-6213921

nwcadvies@nwcadvies.nl

www.nwcadvies.nl

**Quicksan flora en fauna aan het perceel
naast de Krommeweg 20 te
Hendrik-Ido-Ambacht**

Natuur-Wetenschappelijk Centrum, Noorderelsweg 4A, 3329 KH Dordrecht

Quickscan flora en fauna aan het perceel naast de Krommeweg 20 te Hendrik-Ido-Ambacht

Opdrachtgever: Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht

Uitvoering: Natuur-Wetenschappelijk Centrum

Veldwerk: Hans Bruning, Koen Woerdenbag en Victor van Os

Samenstelling: Sanne Hagedoorn

Foto's: NWC

Quickscan flora en fauna aan het perceel naast de Krommeweg 20 te Hendrik-Ido-Ambacht
[Samenst.: Hagedoorn, S.] [Foto's: NWC]. Met lit. opg., Dordrecht: Strix/NWC.

Trefw.: Wet Natuurbescherming, Hendrik-Ido-Ambacht, Krommeweg, Quickscan flora en fauna

W1642/P19-075

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt of verveelvoudigd, door middel van; druk, fotokopie, microfilm of op enige andere wijze, zonder toestemming van de uitgever of de opdrachtgever.

Dordrecht, juni 2019

Inhoud

Samenvatting

1	Inleiding	7
2	Gebiedsbeschrijving en voorgenomen plannen	9
3	Wettelijk kader	11
4	Methode	15
5	Resultaten	17
6	Effecten, verplichtingen en aanbevelingen	19

Referenties

Bijlagen:

Bijlage 1: Beschermde soorten Wet Natuurbescherming en Rode Lijst

Bijlage 2: Vleermuizen en ruimtelijke ingrepen

Bijlage 3: Vogels en ruimtelijke ingrepen

Bijlage 4: Lijst van aquatische fauna waargenomen in de sloten rond de percelen

Bijlage 5: Lijst van waargenomen plantensoorten op de percelen

Samenvatting

Onderstaande tabel geeft de conclusies uit voorliggend rapport weer. Voor de volledigheid en om een verkeerde interpretatie te voorkomen, dient ook hoofdstuk 6 (effecten, verplichtingen en aanbevelingen) gelezen te worden.

Soortgroep	Effecten beschermde soorten	Verplichtingen
Vleermuizen	Geen.	Zorgplicht.
Vogels met een vaste verblijfplaats	Geen.	Zorgplicht.
Broedvogels	Mogelijk verstoring, beschadiging en/of vernieling van nesten en eieren.	Indien in het broedseizoen gewerkt gaat worden dient het gebied door een ecooloog geïnspecteerd te worden op nesten met eieren en dienen deze gemarkeerd te worden. Er moet dan om de markeringen heen gewerkt worden. Indien buiten het broedseizoen gewerkt dient enkel de zorgplicht rekening in acht genomen worden.
Grondgebonden zoogdieren	Geen.	Zorgplicht.
Amfibieën	Geen.	Zorgplicht.
Aquatische fauna	Geen.	Zorgplicht.
Planten	Geen.	Zorgplicht.

1. Inleiding

Er zijn voornemens tot bestemmingswijziging voor het perceel gelegen naast Krommeweg 20 te Hendrik-Ido-Ambacht. Op deze locatie zullen een woonhuis, loods, stal, mestplaats en watergang gerealiseerd worden ten behoeve van Koetsenbedrijf Baan. Deze werkzaamheden kunnen van invloed zijn op de aanwezige beschermde flora en fauna in het plangebied.

In het kader van de Wet natuurbescherming dient hiervoor eerst een quickscan (en mogelijk aanvullend onderzoek) naar de aanwezigheid van beschermde natuurwaarden plaats te vinden en moet een beoordeling van de effecten op deze natuurwaarden gemaakt worden, inclusief maatregelen om eventuele schade en verstoring te verzachten en er zorg voor te dragen dat de functionaliteit van het gebied voor aanwezige beschermde soorten gewaarborgd blijft.

Ecogroen heeft het Natuur-Wetenschappelijk Centrum (NWC) gevraagd een offerte uit te brengen voor het uitvoeren van een quickscan natuurtoets inclusief gebiedsbescherming op deze locatie en voor advisering omtrent de relevante natuurwetgeving.

Figuur 1: Ligging van het plangebied (rood omcirkeld).

Bron kaartmateriaal: pdok, 2019

Figuur 2:

a: Grenzen van het plangebied
(perceel A+B), en toekomstige watergang.

b: Geurhinderzone.

Bron: De Teken en Rekenkamer

2. Gebiedsbeschrijving en voorgenomen plannen

Gebiedsbeschrijving

Het plangebied bevindt zich in het zuidwesten van Hendrik-Ido-Ambacht, in de provincie Zuid-Holland. Het plangebied bestaat momenteel uit twee percelen weiland gelegen naast Krommeweg 20. Het plangebied wordt aan de noordwestzijde begrensd door weiland, aan de noordoostzijde door een watergang en in het zuidoosten door het bedrijf dat gelegen is aan Krommeweg 20. In figuur 1 is de begrenzing van het plangebied met daarbij de voorgenomen plannen opgenomen.

Foto 1: Overzichtsfoto perceel A

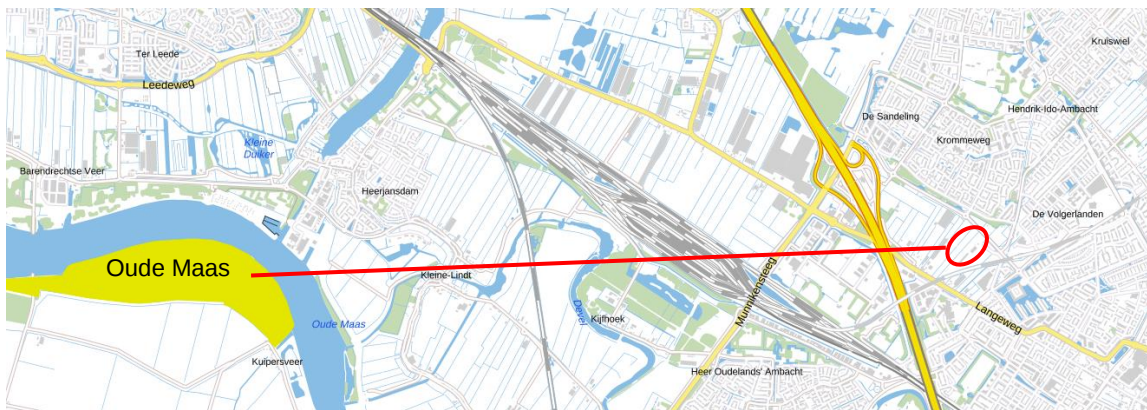

Foto 2: Overzichtsfoto perceel B

De percelen zijn in het verleden gebruikt als landbouwgrond en ingezaaid met grassen (voornamelijk Glanshaver en beemdgrassen). Het is voedselrijk gebied wat af en toe gemaaid wordt.

Beschermde gebieden

Het plangebied ligt op meer dan 5,3 kilometer afstand van Natura 2000-gebied de 'Oude Maas' (figuur 2). Vanwege deze afstand en de aard van de werkzaamheden zal er geen sprake zijn van nadelige effecten op de habitattypen en instandhoudingsdoelstellingen van dit Natura 2000-gebied als gevolg van verstoring door geluid, verstoring door licht en andere storingsfactoren. Om deze reden is het uitvoeren van een zogenaamde habitattoets niet nodig.

Figuur 3: Ligging van het plangebied (rood omcirkeld) ten opzichte van Natura 2000-gebied de 'Oude Maas'.

Voorgenomen plannen

Op de betreffende locatie zullen een woonhuis, loods, stal, mestplaats en watergang gerealiseerd worden.

3. Wettelijk kader

In Nederland is de bescherming van belangrijke natuurwaarden vanaf 2017 wettelijk vastgelegd in de Wet Natuurbescherming (Wnb). Het gaat hierbij zowel om bescherming van soorten als bescherming van gebieden. In dit geval is alleen soortbescherming aan de orde.

Soortbescherming

Voor dier- en plantensoorten zijn in de Wnb een aantal verbodsbepalingen opgenomen, waarvan vooral de artikelen 3.1, 3.5 en 3.10 belangrijk zijn in het kader van flora- en faunaonderzoek bij onder andere ruimtelijke ontwikkelingen (tekstvak 1 op de volgende pagina).

De verbodsbepalingen uit de artikelen gelden overal in Nederland, ongeacht het type of de omvang van de werkzaamheden of activiteiten die uitgevoerd worden. De bepalingen uit de Wnb kunnen daarom van invloed zijn op ruimtelijke ingrepen, zoals het aanleggen van infrastructuur, het slopen en realiseren van bebouwing, het uitbreiden van industriegebieden en het kappen van bomen. Ook bij het opstellen of herzien van bestemmingsplannen zijn de bepalingen uit de Wnb van belang. In het kader van het zorgvuldigheidsbeginsel en het voorzorgsbeginsel (Algemene Wet Bestuursrecht) dient bij het opstellen en herzien van bestemmingsplannen en bij (ruimtelijke) activiteiten een toetsing aan de Wnb plaats te vinden. Deze toetsing moet de volgende onderdelen bevatten:

- Een inventarisatie van het voorkomen van wettelijk beschermde dier- en plantensoorten in het plangebied en binnen de invloedssfeer van de activiteit;
- Een inventarisatie en beoordeling van (significant) nadelige effecten als gevolg van de activiteit, op beschermde soorten die binnen het plangebied en/of binnen de invloedssfeer van de activiteit aanwezig zijn;
- Indien nodig een opname van maatregelen die de negatieve effecten op de beschermde soorten en hun leefgebieden mitigeren en/of compenseren.

De Wnb kent drie categorieën van beschermde soorten die ook terug te vinden zijn in de artikelen met verbodsbepalingen: alle vogels uit de Europese Vogelrichtlijn (artikel 3.1), alle soorten die in de Europese Habitatrichtlijn vermeld worden (artikel 3.5) en “overige soorten” (artikel 3.10) die alleen op nationaal niveau beschermd worden. Provincies mogen afwijken van de lijst met “overige soorten” door vrijstelling te verlenen voor bepaalde soorten. Hierdoor kan deze lijst per provincie verschillen. Een overzicht van alle beschermde soorten is te vinden in bijlage 1.

Tekstvak 1: Verbodsbepalingen Wet Natuurbescherming

Artikelen 3.1, 3.5 en 3.10 Wet natuurbescherming:

Artikel 3.1

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.

Artikel 3.5

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van de dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen of af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Artikel 3.10

1. Het is verboden:
 - a) In het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten genoemd in de bijlage, onderdeel A bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b) De vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel A opzettelijk te beschadigen of te vernielen;
 - c) Vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Soorten Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn

Wanneer één of meerdere verbodsbepalingen uit artikel 3.1 en/of artikel 3.5 Wnb overtreden worden door de voorgenomen activiteit, dient een ontheffing aangevraagd te worden bij de provincie waarin de activiteit plaatsvindt. Een ontheffing voor het overtreden van verbodsbepalingen wordt voor soorten uit de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn alleen verleend wanneer voldaan wordt aan *elk* van de volgende voorwaarden:

- Er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- Zij is nodig:
 - a) In het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid; of
 - b) In het belang van een dwingende reden van groot openbaar belang; of
 - c) In het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Voor vogels kan echter geen beroep gedaan worden op belang b “dwingende reden van groot openbaar belang”.

Wanneer overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen kan worden door het treffen van mitigerende maatregelen, is het aanvragen van een ontheffing niet nodig. Wel kan in dergelijke gevallen toch ontheffing aangevraagd worden om de te treffen maatregelen goed te laten keuren. Indien het bevoegd gezag de maatregelen goedkeurt, wordt door hen een “positieve afwijzing” afgegeven.

Bij de aanvraag van een ontheffing in het kader van de Wnb zijn een activiteitenplan en, in sommige gevallen, een compensatieplan noodzakelijk. Hierin staan de bevindingen uit de flora- en faunatoets vermeld en worden maatregelen beschreven die uitgevoerd zullen worden om ervoor te zorgen dat de nadelige effecten op beschermde plant- en diersoorten in en binnen de invloedssfeer van de activiteit zoveel mogelijk te voorkomen, dan wel te beperken.

Overige soorten

Voor de soorten uit deze categorie geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit artikel 3.10 mits een door het ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode van toepassing is op de activiteit. Indien aantoonbaar gewerkt kan worden volgens een dergelijke gedragscode, hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden voor het overtreden van één of meerdere verbodsbepalingen uit artikel 3.10 van de Wnb.

Indien er geen goedgekeurde gedragscode van toepassing is op de activiteit of het niet mogelijk is om volgens een dergelijke gedragscode te werken, dient bij overtreding van verbodsbepalingen wel een ontheffing aangevraagd te worden. De ontheffing kan voor deze soorten echter op grond van meer belangen verleend worden dan het geval is voor de Vogel- en Habitatrichtlijnsoorten.

Zorgplicht

Tenslotte geldt voor alle plant- en diersoorten (ook de onbeschermden) de zorgplicht uit artikel 1.11 van de Wet Natuurbescherming. Deze houdt in dat mogelijke nadelige gevolgen voor planten en dieren, voor zover redelijk, zoveel mogelijk vermeden moeten worden.

4. Methode

In het kader van de Wet natuurbescherming is een quickscan flora en fauna uitgevoerd. Deze quickscan bestond uit een veldbezoek en een literatuuronderzoek. Voor het literatuuronderzoek is gebruikgemaakt van verspreidingsgegevens van soorten verzameld door instanties zoals Stichting RAVON, de Vlinderstichting en de NWC database. Op basis van het literatuuronderzoek is bepaald voor welke soortgroepen de aanwezigheid en/of geschiktheid van het plangebied onderzocht diende te worden. Tijdens de quickscan is specifiek rekening gehouden met de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen, vogels met vaste verblijfplaats, grondgebonden zoogdieren, amfibieën en aquatische fauna. Het plangebied vormt geen geschikt leefgebied voor beschermde nacht- of dagvlinders omdat de meeste beschermde vlindersoorten op slechts een aantal locaties in Nederland voorkomen (voornamelijk natuurgebieden). Daarnaast is aanwezigheid van beschermde vlindersoorten met behulp van actuele verspreidingskaarten uit te sluiten. Om deze reden is deze soortgroep buiten beschouwing van de quickscan gelaten. Uiteraard geldt wel voor alle soorten de zorgplicht, deze moet ten alle tijden nageleefd worden.

De veldbezoeken zijn op 8, 9 en 21 mei 2019 uitgevoerd door medewerkers van het NWC. Het weer op die dagen staat genoteerd in tabel 1. Deze gegevens zijn door de medewerkers in het veld gemeten of ingeschat.

Tabel 1: Weer

Datum	Temperatuur	Windkracht	Bewolking	Neerslag
08-05-2019	10 °C	4 Bft	8/8	Regen
09-05-2019	15 °C	2 Bft	4/8	Geen
21-05-2019	13,5 °C	2 Bft	7/8	Geen

Vleermuizen

Alle vleermuissoorten en alle onderdelen van hun leefomgeving worden beschermd door de Wet natuurbescherming (bijlage 2). Het plangebied is daarom beoordeeld op de mogelijke waarde voor deze soortgroep. Hierbij is gelet op de geschiktheid van aanwezige bomen en bebouwing als verblijfplaats voor vleermuizen zoals de aanwezigheid van holten of spleten. Daarnaast is tijdens het veldbezoek beoordeeld of er in het plangebied en/of in de directe omgeving van het plangebied potentieel belangrijke vliegroutes en foerageergebieden voor vleermuizen aanwezig zijn. Vleermuizen gebruiken voornamelijk zoveel mogelijk lijnvormige structuren en vliegen bij voorkeur uit de wind en licht (straatverlichting, verlichting van gebouwen et cetera). Vaak wordt langs deze structuren ook gevoerageerd, het gaat dan om bijvoorbeeld bomenrijen en watergangen met opgaande begroeiing. Andere elementen waar vleermuizen kunnen foerageren zijn andere groene, lijnvormige landschapselementen en (kleinschalige) weilanden en andere half open gebieden. Tijdens de inventarisaties is tevens gelet op het aanbod van geschikt foerageergebied in de omgeving van het plangebied.

Vogels met een vaste verblijfplaats

Vogels met een vaste verblijfplaats worden jaarrond beschermd door de Wet natuurbescherming. Dit geldt ook voor hun functionele leefomgeving (bijlage 3). Voorbeelden van deze vogels zijn de Huismus (*Passer domesticus*), de Gierzwaluw (*Apus apus*), de Bui-zerd (*Buteo buteo*) en de Sperwer (*Accipiter nisus*). Tijdens de quickscan is het plangebied onderzocht op de aanwezigheid van nestplaatsen van vogels met een vaste verblijfplaats, de geschiktheid van de gebouwen als verblijfplaats voor deze soortgroep en is bepaald welke gevolgen de voorgenomen plannen voor deze vogels met zich meebrengen (zoals verstoring door geluid). Er is onder meer gelet op sporen (braakballen, veren, uitwerpselen, etc), nesten (o.a. horsten en oude kraaiennesten) en waarnemingen van de betreffende vogelsoorten (geluid/zicht/territoriumindicerend gedrag). Tevens is bekeken of het plangebied een significant onderdeel zou kunnen zijn van de functionele leefomgeving van een vogelsoort met een vaste verblijfplaats.

Overige vogelsoorten

Nesten met eieren zijn tijdens het broedseizoen beschermd onder de Wet natuurbescherming. Er is onder andere er gelet op de geschiktheid van het gebied voor en aanwezigheid van broedvogels.

Grondgebonden zoogdieren

Tijdens het veldbezoek is beoordeeld of het plangebied geschikt leefgebied vormt voor strikt beschermde grondgebonden zoogdieren en marterachtigen. Naast geschiktheid als leefgebied, is gelet op sporen van deze soorten (holen, geurmerken, vraatsporen, uitwerpselen en loopsporen).

Amfibieën

Tijdens de veldbezoeken is beoordeeld in hoeverre het plangebied geschikt leefgebied vormt voor strikt beschermde soorten uit deze groep. Hierbij is onder andere gelet op de aanwezigheid van geschikt voortplantingswater, het voorkomen van een goed ontwikkelde onderwatervegetatie, zandige, goed vergraafbare bodem, geschikte (pioniers)vegetatie, en/of schuilplaatsen in de vorm van stenen, stukken hout of holen.

Aquatische fauna

Tijdens de quickscan is er gekeken worden naar de verschillende soorten aquatische fauna die in het plangebied voorkomen. Hierna is er gekeken welke gevolgen de plannen hebben op de beschermde aquatische fauna die in het plangebied voorkomen.

Planten

Er is bekeken of er flora voorkomt die in de Drechtsteden aanvullend beschermd is.

5. Resultaten

Vleermuizen

Op beide percelen zijn geen gebouwen of bomen aanwezig, dus het voorkomen van geschikte verblijfplaatsen is uit te sluiten. Oriëntatiepunten voor een migratieroute zijn alleen waargenomen aan de rand van een aangrenzend perceel.

Vogels met vaste verblijfplaats

Er zijn geen bomen of gebouwen aanwezig op de percelen en er zijn geen nesten gevonden. Er is wel een Blauwe reiger (*Ardea cinerea*) gezien. Deze valt onder de Wet natuurbescherming, maar hiervoor geldt een vrijstelling.

Broedvogels

Bij het uitvoeren van de quickscan zijn geen grondbroedende vogels of nesten waargenomen, maar het gebied (evenals de directe omgeving) is mogelijk wel geschikt als nestplaats voor grondbroedende vogels.

Grondgebonden zoogdieren

In het gebied zijn twee hazen (*Lepus europaeus*) gesignaleerd. De Haas is beschermd door de Wet natuurbescherming, maar hiervoor geldt een vrijstelling. In het gebied zijn verder geen sporen aangetroffen van strikt beschermde grondgebonden zoogdieren. Het terrein is zeer open en de oevers zijn steil, waardoor het ook niet aannemelijk is dat er strikt beschermde grondgebonden zoogdieren aanwezig zijn. Aanwezigheid van algemeen beschermde marterachtigen, zoals de bunzing, is echter niet uit te sluiten. Dit komt bijvoorbeeld door de aanwezigheid van overhoekjes bij bedrijven in de omgeving.

Amfibieën

Er zijn larven van de Gewone pad (*Bufo bufo*) gevonden in het water. Deze soort valt onder de Wet natuurbescherming, maar hiervoor geldt een vrijstelling.

Aquatische fauna

Er zijn verschillende algemene soorten aangetroffen in de sloten rondom de percelen. Deze soorten zijn niet beschermd door de Wet Natuurbescherming. Voor de soortenlijst zie bijlage 4. Aanwezigheid van strikt beschermde vissoorten binnen het plangebied kan met voldoende zekerheid uitgesloten worden.

Planten

Op de percelen zijn veel algemene plantensoorten aangetroffen. De lijst met soorten bevindt zich in bijlage 5.

6. Effecten, verplichtingen en aanbevelingen

Overige vogelsoorten

Aangeraden wordt om buiten het broedseizoen te werken. Het broedseizoen is doorgaans van half maart tot begin augustus. Indien dit niet mogelijk is en werkzaamheden tijdens het broedseizoen plaats dienen te vinden, moet gebruikgemaakt worden van ecologische begeleiding; vooruitlopend op de werkzaamheden moet een ecooloog het werkgebied vrij geven. Dit wordt gedaan door het gebied te doorlopen en te zoeken naar nesten, indien een nest gevonden wordt, mogen er geen werkzaamheden rondom dat nest plaatsvinden totdat de jongen vliegvlug zijn en het nest hebben verlaten.

Grondgebonden zoogdieren

Bij de uitvoering van de werkzaamheden wordt geen verblijfplaats en/of functionele leefomgeving van strikt beschermde grondgebonden zoogdieren vernietigd en/of beschadigd waardoor overtreding van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming niet aan de orde is. Het plangebied is echter wel mogelijk geschikt als leefgebied voor algemeen beschermde marterachtigen zoals de bunzing. Het plan duidt op kleinschalig gebruik wat met kleine ingrepen makkelijk geschikt gemaakt kan worden voor deze marterachtigen. Dit kan bijvoorbeeld gerealiseerd worden door overhoekjes te creëren en randen langs slootkanten te laten verruigen. Dit zorgt voor verbindingzones waar bijvoorbeeld de bunzing gebruik van kan maken.

Amfibieën

Ondanks dat er geen strikt beschermde amfibieën in het gebied gevonden zijn, geldt er wel zorgplicht. Deze kan bijvoorbeeld bestaan uit voorafgaand aan de graafwerkzaamheden de vegetatie op het perceel te maaien. Dit dient vanuit het midden te gebeuren zodat dieren kunnen vluchten. Een andere mogelijkheid is om het gebied waarin gegraven wordt te inspecteren en amfibieënschermen te plaatsen, zodat ze niet (opnieuw) het gebied kunnen betreden.

Aquatische fauna

Bij het graven van de watergang is het van belang dat er vanuit het midden van het perceel naar de bestaande watergangen toe gewerkt wordt. Dit voorkomt dat de dieren in de bestaande sloten verstoord en eventueel gedood worden. Indien er verder geen werkzaamheden aan of verstoringen van de huidige watergangen plaatsvinden, dan gelden daar verder geen verplichtingen voor.

Vervolgonderzoek

Er is geen vervolgonderzoek noodzakelijk mits de werkzaamheden niet uitgebreid worden naar het omliggende gebied.

Zorgplicht

Tenslotte geldt voor alle plant- en diersoorten (ook de onbeschermde) de zorgplicht. Deze houdt in dat mogelijke nadelige gevolgen voor planten en dieren, voor zover redelijk, zoveel mogelijk vermeden moeten worden. Manieren om aan de zorgplicht te voldoen zijn bijvoorbeeld:

- Er wordt gelegenheid gegeven aan amfibieën en grondgebonden zoogdieren, die tijdens de werkzaamheden worden gevonden, te vluchten of zich te verplaatsen naar een schuilplaats buiten het bereik van de werkzaamheden. Dit gebeurt door onder andere vegetatie of bodemmateriaal (takken, stronken, steenhopen) gefaseerd te verwijderen;
- In verband met verstoring van aanwezige dieren worden de werkzaamheden zoveel mogelijk overdag uitgevoerd.

Referenties

Database NWC

Ravon.nl

Telmee.nl

Vlindernet.nl

Zoogdiervereniging.nl

Bijlage 1: Beschermde soorten Wet natuurbescherming

In het kader van de Wet natuurbescherming worden alle in Europa voorkomende en in het wild levende vogels beschermd en onderstaande soorten uit overige soortgroepen:

Amfibieën

Alpenwatersalamander	Heikikker	Poelkikker
Bastaard kikker ¹	Kamsalamander	Rugstreeppad
Boomkikker	Kleine watersalamander ¹	Vinpootsalamander
Bruine kikker ¹	Knoflookpad	Vroedmeesterpad
Geelbuikvuurpad	Meerkikker ²	Vuursalamander
Gewone pad ¹	Middelste groene kikker	

Dagvlinders

Aardbeivlinder	Grote vos	Spiegeldikkopje
Apollovlinder	Grote vuurvlinder	Tijmblauwtje
Bosparelmoevlinder	Grote weerschijnvlinder	Veenbesblauwtje
Boszandoog	Iepenpage	Veenbesparelmoevlinder
Bruin dikkopje	Kleine heivlinder	Veenhooibeestje
Bruine eikenpage	Kleine ijsvogelvlinder	Veldparelmoevlinder
Donker pimperlblauwtje	Kommavlinder	Zilveren maan
Duinparelmoevlinder	Moerasparelmoevlinder	Zilverstreephooibeestje
Gentiaanblauwtje	Pimperlblauwtje	
Grote parelmoevlinder	Sleedoornpage	

Haften

Oeveraas

Kevers

Brede geelrandwaterroofkever	Vermiljoenkever
Gestreepte waterroofkever	Vliegend hert
Juchtleerkever	

Kreeftachtigen

Europese rivierkreeft

Landzoogdieren

Aardmuis ²	Gewone zeehond	Rosse woelmuis ²
Bever	Grote bosmuis	Steenmarter ⁵
Boommarter	Haas ¹	Tweekleurige bosspitsmuis ⁴
Bosmuis ¹	Hamster	Veldmuis ²
Bunzing ³	Hazelmuis	Veldspitsmuis
Damhert	Hermelijn ³	Vos ¹
Das	Huisspitsmuis ²	Waterspitsmuis
Dwergmuis ²	Konijn ¹	Wezel ³
Dwergspitsmuis ²	Lynx	Wilde kat
Edelhert	Molmuis	Wild zwijn ⁶
Eekhoorn	Noordse woelmuis ⁴	Woelrat ²
Egel ¹	Ondergrondse woelmuis	Wolf
Eikelmuis	Otter	
Gewone bosspitsmuis ²	Ree ¹	

Libellen

Beekrombout	Gevlekte Witsnuitlibel	Noordse winterjuffer
-------------	------------------------	----------------------

Bosbeekjuffer
Bronslibel
Donkere waterjuffer
Gaffellibel
Gevlekte glanslibel

Gewone Bronlibel
Groene glazenmaker
Kempense heidelibel
Mercurwaterjuffer
Hoogveenglanslibel

Oostelijke witsnuitlibel
Rivierrombout
Sierlijke witsnuitlibel
Speerwaterjuffer

Nachtvlinders

Teunisbloempijlstaart

Reptielen

Adder
Dikkopschildpad
Gladde slang
Hazelworm

Kemp's zeeschildpad
Lederschildpad
Levendbarende hagedis
Muurhagedis

Ringslang
Soepschildpad
Zandhagedis

Sporenplanten

Varens
Kleine vlotvaren
Blaasvaren
Groensteel
Schubvaren

Bladmossen
Geel schorpioenmos
Tonghaarmuts

Vissen

Beekdonderpad
Beekprik
Elrits

Gestippelde alver
Grote modderkruiper
Houting

Kwabaal
Steur

Weekdieren

Bataafse stroommossel

Platte schijfhoorn

Vaatplanten

Akkerboterbloem
Akkerdoornzaad
Akkerogentroost
Beklierde ogentroost
Berggamander
Bergnachtsorchis
Blauw guichelheil
Bokkenorchis
Bosboterbloem
Bosdravik
Brave hendrik
Brede wolfsmelk
Breed wollegras
Bruinrode wespenorchis
Dennenorchis
Dreps
Drijvende waterweegbree
Echte gamander
Gevlekt zonneroosje
Glad biggenkruid
Gladde zegge
Groen nachtsorchis

Groenknolorchis
Groot spiegelklokje
Grote bosaardbei
Grote leeuwenklauw
Honingorchis
Kalkboterbloem
Kalketrip
Karhuizeranjer
Karwijselie
Kleine ereprijs
Kleine schorseneer
Kleine wolfsmelk
Kluwenklokje
Knollathyrus
Knolspirea
Korensla
Kranskarwij
Kruipend moerasscherm
Kruiptijm
Lange zonnedaauw
Liggende raket
Naaldenkervel

Pijlscheefkelk
Roggelelie
Rood peperboompje
Rozenkransje
Ruw parelzaad
Scherpkruid
Schubzegge
Smalle raai
Spits Havikskruid
Steenbraam
Stijve wolfsmelk
Stofzaad
Tengere distel
Tengere veldmuur
Trosgamander
Veenbloembies
Vliegenorchis
Vroege ereprijs
Wilde averuit
Wilde ridderspoor
Wilde weit
Zomerschroeforchis

Vleermuizen

Baardvleermuis	Grote hoefijzerneus	Mopsvleermuis
Bechsteins vleermuis	Grote rosse vleermuis	Noordse vleermuis
Bosvleermuis	Ingekorven vleermuis	Rosse vleermuis
Brandts vleermuis	Kleine dwergvleermuis	Ruige dwergvleermuis
Franjestaart	Kleine hoefijzerneus	Tweekleurige vleermuis
Gewone dwergvleermuis	Laatvlieger	Vale vleermuis
Gewone grootoorvleermuis	Meervleermuis	Watervleermuis
Grijze grootoorvleermuis		

Zeezoogdieren

Bruinvis	Gewone vinvis	Spitsdolfijn van gray
Bultrug	Griend	Tuimelaar
Butskop	Grijze dolfijn	Walrus
Dwergpotvis	Kleine zwaardwalvis	Witflankdolfijn
Dwergvinvis	Narwal	Witsnuitdolfijn
Gestreepte dolfijn	Noordse vinvis	Witte dolfijn
Gewone dolfijn	Orca	
Gewone spitsdolfijn	Potvis	

Voor de rode lijst soorten van Nederland kun u terecht op de website van Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

¹ Voor deze soort geldt een vrijstelling in alle provincies.

² Voor deze soort geldt een vrijstelling in alle provincies m.u.v. Flevoland.

³ Voor deze soort geldt een vrijstelling in alle provincies m.u.v. Drenthe, Noord-Holland en Noord-Brabant.

⁴ Voor deze soort geldt een vrijstelling in alle provincies m.u.v. Zuid-Holland en Flevoland.

⁵ Voor deze soort geldt enkel in Friesland een vrijstelling.

⁶ Voor deze soort geldt enkel in Noord-Brabant een vrijstelling.

Bijlage 2: Vleermuizen en ruimtelijke ingrepen

Vleermuizen en hun leefgebied worden beschermd door de Wet Natuurbescherming. In deze wet is bepaald dat in het geval van een ruimtelijke ingreep ruim van tevoren bekeken moet worden of de ingreep nadelige invloed kan hebben op vleermuizen en hoe hiermee omgegaan moet worden.

Verblijfplaatsen

Vleermuizen maken het hele jaar door gebruik van verschillende verblijfplaatsen (o.a. in bomen en gebouwen). Vleermuisverblijfplaatsen zijn op te delen in verschillende typen: winterverblijfplaats (waar overwinterd wordt), dagkwartieren (waar de mannetjes in de kraamkoloniekeperiode overdag zitten, alleen of in kleine groepjes), kraamkolonies (vrouwtjes en hun jongen, vaak in grote groepen), paar-verblijven (waar gepaard wordt, vaak in het najaar, soms gelijk aan de winterverblijfplaats) en tussenkwartieren (gebruikt in de periode tussen overwinteren en de zomerperiode in). Per type verblijfplaats gebruiken vleermuizen vaak meerdere verblijven waartussen gewisseld wordt, bijvoorbeeld wanneer elders het klimaat geschikter is of om aan parasieten te ontkomen. Vleermuizen zijn wel zeer honkvast wat betreft de typen verblijven die ze gebruiken. Dit betekent dat hun verblijven belangrijk zijn voor instandhouding van de populatie en dat deze daarom beschermd worden door de wet.

Sinds mei 2009 is het Vleermuisprotocol vastgesteld. Dit is opgesteld door het Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdiervereniging VZZ in overleg met de Dienst Landelijk Gebied (DLG) en de Gegevensautoriteit Natuur (GaN). Het protocol dient als leidraad voor het bepalen hoe en hoe vaak geïnventariseerd moet worden om te voldoen aan de wetgeving. Voor het bepalen of een gebouw of een potentieel geschikte boom van belang is als vleermuisverblijfplaats, is over het algemeen een langlopend onderzoek nodig (van april/mei t/m september/oktober) en zijn 4 tot 7 bezoeken nodig. Om onnodige vertraging te voorkomen, wordt daarom aangeraden om in de planning van de voorgenomen plannen rekening te houden met deze onderzoeksperiode.

Maatregelen ten behoeve van vleermuizen zijn nodig:

- indien sprake is van een verblijfplaats die van significant belang is of zou kunnen zijn en/of;
- indien vleermuizen aangetroffen zijn.

Er is sprake van een significant belangrijke verblijfplaats (ook wel vaste verblijfplaats genoemd, een verblijfplaats die van belang is voor een populatie) als:

- er sprake is van een kraamkolonie;
- er sprake is van een belangrijke overwinteringsplaats of paarplaats;
- er geen alternatieve verblijfplaatsen in de directe omgeving beschikbaar zijn;

- de gunstige staat van instandhouding van de (populatie van) de soort in het geding is bij het verdwijnen van de verblijfplaats.

De te nemen maatregelen moeten ervoor zorgen dat verbodsbepalingen uit de Wet Natuurbescherming niet overtreden worden. Dit betekent dat er geen dieren gedood, verwond of actief verstoord mogen worden en dat in geval van significant belangrijke verblijfplaatsen deze behouden moeten blijven of anders tijdig op een goede manier vervangen dienen te worden. De functie die het leefgebied voor de betreffende populatie vervult, moet onverminderd blijven bestaan.

Om te voorkomen dat dieren gedood, verwond of actief verstoord worden, kunnen de volgende mitigerende maatregelen nodig zijn:

- niet slopen in de winterslaaperperiode (in deze periode kan zelden met zekerheid worden vastgesteld dat vleermuizen afwezig zijn in een potentieel geschikt en onoverzichtelijk object, omdat ze dan ook 's nachts passief zijn. Dat maakt ze in deze periode overigens extra kwetsbaar);
- vlak voor de sloop onderzoeken of er individuen aanwezig zijn in het te slopen object. Zijn deze wel aanwezig dan geldt dat gewacht moet worden tot het dier of de dieren weg zijn.

Om zeker te weten of de mitigerende maatregelen voldoende zijn kan een ontheffing aangevraagd worden bij de provincie waarin de ingreep plaatsvindt. Een afwijzingsbrief, die stelt dat geen ontheffing nodig is, 'omdat als de voorgestelde maatregelen genomen worden er immers geen verboden overtreden worden' geldt als goedkeuring van de voorgestelde maatregelen. Zijn de maatregelen niet voldoende, dan moeten deze aangepast worden. Als dat niet mogelijk is of wanneer compenserende maatregelen nodig zijn (bijvoorbeeld aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen), is een ontheffing nodig. Deze wordt alleen verstrekt in geval van projecten waarbij sprake is van een groot openbaar belang.

Jachtgebied en vliegroutes

Naast verblijfplaatsen bestaat het leefgebied van vleermuizen ook uit foerageergebied en vliegroutes (vaak bomenrijen of waterlopen). Deze zijn ook beschermd als zij van significant belang zijn. Zij gelden als significant belangrijk indien bij aantasting de functionaliteit van de verblijfplaats(en) in het geding komt. Is dat het geval, dan zijn maatregelen nodig die dit voorkomen, anders is een ontheffing nodig. Ook hier geldt dat deze alleen verstrekt wordt in geval van projecten waarbij sprake is van een groot openbaar belang.

Bijlage 3: Vogels en ruimtelijke ingrepen

Als mitigerende maatregelen genomen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen, hoeft geen ontheffing van de Wet Natuurbescherming aangevraagd te worden. Om zeker te weten of de mitigerende maatregelen voldoende zijn en er inderdaad geen ontheffing nodig is, kan een ontheffing aangevraagd worden om de maatregelen (goed) te laten keuren. Indien goedgekeurd, wordt door de provincie een “positieve afwijzing” afgegeven.

Als geen maatregelen genomen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of rust- en verblijfplaats te garanderen of wanneer compenserende maatregelen nodig zijn (bijvoorbeeld het aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen), dient een ontheffing aangevraagd te worden op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn.

De aanvraag wordt beoordeeld op de volgende punten:

- Is er een wettelijk belang?
- Is er een andere bevredigende oplossing?
- Komt de gunstige staat van instandhouding in gevaar?

“Ruimtelijke inrichting en ontwikkeling” of een “dwingende reden van groot openbaar belang” gelden echter niet als een wettelijk belang. Dit betekent dat de provincie in het kader van ruimtelijke ingrepen alleen een positieve afwijzing af kan geven.

Bescherming van vogelnesten

Artikel 3.1 lid 2 uit de Wet Natuurbescherming luidt:

“Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen”.

Voorafgaand en tijdens de werkzaamheden moet rekening gehouden worden met eventueel aanwezige vogelnesten. Er is sprake van een nest wanneer er nestindicatief gedrag is waargenomen en/of er een broedsel aanwezig is. Het vernielen of beschadigen van een nest is verboden. Dit geldt voor alle vogelsoorten. De meeste vogels maken echter elk broedseizoen een nieuw nest of zijn goed in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen onder de bescherming van de Wnb wanneer het in gebruik is (tijdens het broedseizoen). Wanneer een dergelijk nest niet in gebruik is, is geen ontheffing nodig voor het vernielen of beschadigen ervan.

Verstoring van vogels is ook verboden, maar er bestaat een uitzondering voor verstoring die niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort (artikel 3.1 lid 5 Wnb). Dit betekent dat verstoring tijdens het broedseizoen toegestaan is, mits de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort gewaarborgd blijft.

Een (beperkt) aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde

nest. Verblijfplaatsen van deze vogelsoorten zijn niet alleen beschermd wanneer ze in gebruik zijn, maar het hele jaar:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: Steenuil).
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk zijn van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Roek, Gierzwaluw en Huismus).
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Ooievaar, Kerkuil en Slechtvalk).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: Boomvalk, Buizerd en Ransuil).

Tot slot is er nog een categorie 5: Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Voor deze soorten is extra onderzoek nodig, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd; deze soorten zijn namelijk *wel* jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Hieronder de lijst met jaarrond beschermde vogelnesten:

Nesten van de volgende soorten zijn jaarrond beschermd indien ze nog in functie zijn:

Boomvalk	<i>Falco subbuteo</i>
Buizerd	<i>Buteo buteo</i>
Gierzwaluw	<i>Apus apus</i>
Grote gele kwikstaart	<i>Motacilla cinerea</i>
Havik	<i>Accipiter gentilis</i>
Huisemus	<i>Passer domesticus</i>
Kerkuil	<i>Tyto alba</i>
Oehoe	<i>Bubo bubo</i>
Ooievaar	<i>Ciconia ciconia</i>
Ransuil	<i>Asio otus</i>
Roek	<i>Corvus frugilegus</i>
Slechtvalk	<i>Falco peregrinus</i>
Sperwer	<i>Accipiter nisus</i>
Steenuil	<i>Athene noctua</i>
Wespendief	<i>Pernis apivorus</i>
Zwarte wouw	<i>Milvus migrans</i>

Nesten van de volgende soorten zijn niet jaarrond beschermd (categorie 5), maar hiervan is inventarisatie wel gewenst:

Blauwe reiger	<i>Ardea cinerea</i>
Boerenwaluw	<i>Hirundo rustica</i>
Bonte vliegenvanger	<i>Ficedula hypoleuca</i>
Boomklever	<i>Sitta europaea</i>
Boomkruiper	<i>Certhia brachydactyla</i>
Bosuil	<i>Strix aluco</i>
Brilduiker	<i>Bucephala clangula</i>
Draaihals	<i>Jynx torquilla</i>
Eider	<i>Somateria mollissima</i>
Ekster	<i>Pica pica</i>
Gekraagde roodstaart	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>
Glanskop	<i>Parus palustris</i>
Gauwe vliegenvanger	<i>Muscicapa striata</i>
Groene specht	<i>Picus viridis</i>
Grote bonte specht	<i>Dendrocopos major</i>
Hop	<i>Upupa epops</i>
Huiswaluw	<i>Delichon urbica</i>
IJsvogel	<i>Alcedo atthis</i>
Kleine bonte specht	<i>Dendrocopos minor</i>
Kleine vliegenvanger	<i>Ficedula parva</i>
Koolmees	<i>Parus major</i>
Kortsnavelboomkruiper	<i>Certhia familiaris macrodactyla</i>
Oeverwaluw	<i>Riparia riparia</i>
Pimpelmees	<i>Parus caeruleus</i>
Raaf	<i>Corvus corax</i>
Ruigpootuil	<i>Aegolius funereus</i>
Spreeuw	<i>Sturnus vulgaris</i>
Tapuit	<i>Oenanthe oenanthe</i>
Torenvalk	<i>Falco tinnunculus</i>
Zeearend	<i>Haliaeetus albicilla</i>
Zwarte kraai	<i>Corvus corone</i>
Zwarte mees	<i>Parus ater</i>
Zwarte roodstaart	<i>Phoenicurus ochruros</i>
Zwarte specht	<i>Dryocopus martius</i>

Bijlage 4. Lijst van aquatische fauna waargenomen in de sloten rond de percelen

Datum: 8 mei 2019	
Coördinaat: 102.895 - 427.193	Aantal
<i>Vissen</i>	
Snoek	1
Datum: 9 mei 2019	
Coördinaat: 103.010 - 427.320	
<i>Vissen</i>	
Zeelt	2
Baars	1
Kleine modderkruiper	2
<i>Overige vangsten</i>	
Draaikolkschijfhoren	1
Gekielde schijfhoren	1
Kleine diepslak	3
Grote diepslak	9
Gewone hoornschaal	2
Spinnende watertor	1
Datum: 21 mei 2019	
Coördinaat: 102.979 - 427.286	
<i>Vissen</i>	
Kleine modderkruiper	3
<i>Overige vangsten</i>	
Gekielde schijfhoren	1
Kleine diepslak	2
Grote diepslak	1
Gewone poelslak	2
Bron-blaashoren	2
Ovale poelslak	1
Geelgerande waterkever	2
Datum: 21 mei 2019	
Coördinaat: 102.911 - 427.289	
<i>Vissen</i>	
Zeelt	1
<i>Overige vangsten</i>	
Draaikolkschijfhoren	1
Posthorenslak	5
Gekielde schijfhoren	3
Gewone schijfhoren	2
Kleine diepslak	1
Grote diepslak	2
Gewone poelslak	15
Bron-blaashoren	2
Ovale poelslak	6
Vijverpluimdrager	1
Moerashoornschaal	7

Bijlage 5. Lijst van waargenomen plantensoorten op de percelen

Perceel A	Perceel B	
Dauwbraam	Akkervergeet-me-nietje	Smeerwortel
Gekroesde melkdistel	Dauwbraam	Speenkruid
Gestreepte witbol	Draadereprijs	Speerdistel
Gewone berenklaauw	Fluitenkruid	Straatgras
Gewone hoornbloem	Ganzerik	Valeriaan
Gewone melkdistel	Gekroesde melkdistel	Veenwortel
Glanshaver	Gele lis	Watermunt
Grote brandnetel	Gewone hoornbloem	Zachte dravik
Grote ereprijs	Gewone rolklaver	
Grote vossenstaart	Gewone veldkers	
Heermoes	Glanshaver	
Heggenwikke	Grote brandnetel	
Herderstasje	Grote egelskop	
Herik	Grote ereprijs	
IJle dravik	Haagwinde	
Jakobskruid	Harig wilgenroosje	
Kleefkruid	Heermoes	
Kleine veldkers	Heggenwikke	
Kluwenhoornbloem	Herderstasje	
Kropaar	Herik	
Kruipende boterbloem	Hondsdrif	
Liesgras	Jakobskruid	
Madeliefje	Klaproos	
Paardenbloem	Kleefkruid	
Paarse dovenetel	Klein kruiskruid	
Raapzaad	Kleine klaver	
Riet	Kleine veldkers	
Rode klaver	Kropaar	
Ruw beemdgras	Kruipende boterbloem	
Slipbladige ooievaarsbek	Lidrus	
Smalle weegbree	Madeliefje	
Smeerwortel	Moerasspirea	
Valeriaan	Oeverzegge	
Veenwortel	Paardenbloem	
Veldbeemdgras	Paarse dovenetel	
Witte krodde	Perzikkruid	
Zachte dravik	Riet	
	Rode klaver	
	Ruw beemdgras	
	Schijfkamille	
	Slipbladige ooievaarsbek	
	Smalle wikke SL.	